

Το καράβι θα πλεύσει στο άγνωστο χωρίς πυξίδα;

ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΑ και διάβασα με μεγάλη προσοχή την εισήγηση του Οκέττο. Μετά από τρεις μήνες ενδιαφέρουσας συζήτησης θέλω να καταλάβω, όπως άλλωστε και όλοι μας, την θέση του γραμματέα του κόμματος, δεδομένου ότι μέχρι τώρα η θέση της πλειοψηφίας ήταν αντιφατική και σε πολλές πλευρές της γεμάτη συγχύσεις. Πρέπει να αναγνωρίσω ότι επιτέλους μας ειπώθηκε τι πράγμα πρέπει να γίνει, με ποιον πώς και πότε. Και ειλικρινά αφού άκουσα και εκτίμησα τα πάντα αισθάνομαι την ανάγκη να σας επιβεβαιώσω ότι δεν είμαι καθόλου σύμφωνος.

Πιστεύω ότι δεν υπάρχουν λόγοι, ότι δεν υπάρχει σοβαρή εξήγηση για να προτείνουμε την διάλυση του κομμουνιστικού κόμματος και την δημιουργία ενός νέου πολιτικού σχηματισμού. Με το μέρος της πρότασης του Οκέττο βέβαια βρίσκονται οι αριθμοί. Είναι αλήθεια ότι το 65% των ψηφισάντων στα συνέδρια των οργανώσεων εκφράστηκε υπέρ του. Παρ' όλα αυτά σκεφτόμουν και ήλπιζα ότι ο σύντροφος Οκέττο θα έβαζε εδώ το ζήτημα με μια κάποια προσοχή. Το έχω και επαναλάβει όχι τυχαία ότι η προσοχή στο ζήτημα αυτό είναι υποχρεωτική. Και πράγματι παρότι ήταν καθαρό το αποτέλεσμα της συζήτησης των θέσεων κανείς δεν μπορεί να αγνοήσει ορισμένα βασικά στοιχεία. Κατά πρώτο λόγο, ότι υπάρχουν περισσότερο από 1.000.000 γραμμένα μέλη του κόμματος που δεν πήγαν στα συνέδρια δεν συμμετείχαν στην συζήτηση και δεν ψήφισαν. Είναι ένα

στοιχείο που δεν πρέπει να το παραλείψουμε γιατί αυτοί είναι σύντροφοι και είναι γεγονός ότι μπερδεύονται με τους ψηφοφόρους για τους οποίους δεν υπάρχουν στοιχεία για να γνωρίζουμε ακριβώς τον προσανατολισμό τους. Κατά δεύτερο λόγο γιατί περισσότερο από το 1/3 απ' αυτούς που ψήφισαν παρά τις δυσκολίες που κανείς δεν μπορεί να υποστηρίξει ότι δεν τις γνωρίζει και για τις οποίες για την προσήλωση στο κόμμα ζητιέται σήμερα να παραληφθούν έχει τοποθετηθεί συνειδητά ενάντια στην πρόταση του γραμματέα.

Αυτοί είναι σύντροφοι που δεν μπορούν να δεχτούν να δουν την διάλυση του κομμουνιστικού κόμματος και είναι βαθιά πεισμένοι για την αναγκαιότητα της ύπαρξης στην Ιταλία ενός κομμουνιστικού πολιτικού φορέα.

Είναι μια αντίληψη βαθιά ριζωμένη μέσα τους, και μάλιστα είναι μια πεποίθηση που δεν είναι εύκολο να ανακληθεί. Αλλά το συνέδριο είναι κυρίαρχο, λέει ο σ. Οκέττο, και κυρίαρχες είναι οι αποφάσεις του, σωστά. Πράγματι κανένας δεν αμφισβητεί στην πλειοψηφία το δικαίωμα να συνεχίσει το δρόμο της. Αλλά όμως αν αυτή θέλει να έχει μαζί της όλο το κόμμα δεν μπορεί να σκέπτεται ναβάλει τεράστιες μάζες συντρόφων μπροστά σε μια απόφαση προσχεδιασμένη. Στην εισήγηση του Οκέττο αναγνωρίζεται ότι δεν πρέπει από τώρα να προαποφασισθεί η φύση, ο χαρακτήρας και η στρατηγική του νέου κόμματος, για το οποίο αυτός μας έδωσε ένα προσχέδιο αρκετά ακρι-

βές. Θα είναι πράγματι η εξέλιξη της ίδρυσης του νέου κόμματος που θα προσδιορίζει όλα αυτά. Αλλά αυτός δεν μας λέει δυστυχώς εκείνο που περισσότερο μετράει σ' αυτή την περίπτωση, ότι δηλαδή όλη η πορεία της ίδρυσης κοιτάζοντάς την στο σύνολό της πρέπει να παραμείνει εκκρεμής. Συμπεριλαμβανομένης και της υπόθεσης της δημιουργίας ενός νέου κόμματος. Προς στιγμή το ζήτημα αυτό είναι μόνο μια υπόθεση και τέτοια πρέπει να παραμείνει ακόμα και μετά το συνέδριο και μέχρι το τέλος. Όλα είναι για προσδιορισμό. Είναι για προσδιορισμό όχι μόνο το τι πρέπει να είναι το νέο κόμμα, πώς και με ποιους αυτό θα πρέπει να σχηματισθεί αλλά είναι για προσδιορισμό στο τέλος και μόνο στο τέλος αν θα πρέπει να είναι ένα νέο κόμμα.

Εξάλλου πιστεύω ότι δεν υπάρχει κανείς σ' αυτό το συνέδριο μεταξύ των αντιπροσώπων και των προσκεκλημένων που να νομίζει ότι μπορεί να αποφασισθεί σήμερα η διάλυσή του Κ.Κ. ακόμα και σε οκτώ ή εννιά μήνες. Και όχι μόνο γιατί για μια απόφαση τέτοιας σημασίας δεν φθάνει σήμερα το 18% των εγγεγραμμένων (αυτό είναι το ποσοστό που ψήφισαν υπέρ της πρώτης εισήγησης στο σύνολο των εγγεγραμμένων μελών), αλλά και γιατί κανείς δεν μπορεί ή δεν θα μπορέσει ποτέ να οικειοποιηθεί το δικαίωμα να διαλύσει ένα κόμμα όταν άλλοι θέλουν να το κρατήσουν στην ζωή.

Επομένως η μετριοπάθεια στο ζήτημα αυτό είναι υποχρεωτική. Πρέπει να είναι υποχρεωτική αν θέλουμε να έχουμε μια ενωτική διαχείριση του κόμματος. Δεν μπορεί να ζητηθεί πράγματι, κανείς δεν μπορεί να το ζητήσει, από μια μειοψηφία τόσο πλατιά και σημαντική που δεν είναι σύμφωνη μ' αυτή την διέξοδο να συμμετέχει στην ιδρυτική φάση ενός άλλου φορέα, να υποστεί ακόμα προτού αρχίσει η έρευνα του ζητήματος τις σημαίες της που είναι εκείνες του Κ.Κ. Αυ-

τό δεν θα είναι ενότητα αλλά μια απαίτηση υποταγής όχι συνυπευθυνότητα αλλά ένα είδος ένωσης στην βάση υπακοής των ηττημένων στους νικητές. Σε όσους μας ζητούν εμείς να συμμεριζόμαστε την ανάγκη μιας ενωτικής διοίκησης του κόμματος όχι μόνο απαντάμε ότι είμαστε σύμφωνοι αλλά κι ότι το ζητάμε επίμονα. Γιατί την ενότητα έχουμε ανάγκη γενικά και προπαντός μπροστά στις προσεχείς εκλογές και μετά για την ίδια την ιδρυτική φάση του κόμματος. Εμείς όμως έχουμε καθαρό στο μυαλό μας ότι η ενότητα είναι δυνατή μόνο με το σεβασμό της διαφορετικότητας μεταξύ πλειοψηφίας και μειοψηφίας, μόνο με τον πλήρη σεβασμό των διαφορών και των αξιών που είναι φορείς, τα ιδεολογικά και πολιτικά τμήματα που αντιπαρατάθηκαν δημοκρατικά και κατά τρόπο χρήσιμο σ' αυτό το συνέδριο και άλλα τμήματα που μπορούν να ξεπηδήσουν στην πορεία. Η ύπαρξη διαφορετικών ομάδων πλέον είναι μια πραγματικότητα που δεν μπορεί να απαλειφθεί. Είναι ώρα να ρυθμίσουμε σ' αυτό το συνέδριο χαρακτηριστικά, προνόμια, δικαιώματα και υποχρεώσεις αυτών των ομάδων, ανοιχτά και πεντακάθαρα. Η εμπειρία μας διδάσκει ότι αυτή είναι η μοναδική πορεία για να εξασφαλίσουμε πραγματική δημοκρατική ζωή σ' ένα κόμμα πλουραλιστικό, η μοναδική εναλλακτική πρόταση σε σχέση με κινδύνους αποκλεισμών και κυριαρχίας μιας ανεξέλεγκτης πλειοψηφίας, η οποία μάλιστα μετασχηματίζεται και η ίδια σ' οργανωμένη ομάδα, πιστεύοντας δε επιπλέον ότι είναι κι ο μοναδικός θεματοφύλακας των οργανωτικών αποφάσεων και της πολιτικής διεύθυνσης του κόμματος. Επιστρέφοντας στην συλλογιστική μας επιθεβαιώσω ότι δεν συμφωνώ με το ουσιαστικό μέρος, πριν ακόμα και από την πορεία που προτάθηκε της ιδρυτικής φάσης του νέου κόμματος και γενικά με το σχέδιο του σ. Οκέττο. Η πιο έντονη κριτική που

αισθάνομαι να κάνω στον γραμματέα του κόμματος είναι εκείνη του ότι έδωσε απλόχερα στο κομματικό σώμα και στην κοινή γνώμη την ψευδαίσθηση ότι μ' αυτή την πρόταση είναι δυνατό να ξεμπλοκάρουμε την πολιτική κατάσταση που κυριαρχείται εδώ και 40 χρόνια από το Χριστιανοδημοκρατικό Κόμμα και τους συμμάχους του, και ότι είναι δυνατόν να επιτρέψουμε την άνοδο της αριστεράς στο σύνολό της στην κυβέρνηση της χώρας. Ξαν δηλαδή να μας λέει ότι μέχρι τώρα δεν κατορθώσαμε να φθάσουμε στην κυβέρνηση από δική μας ευθύνη, από δικά μας λάθη και καθυστερήσεις που παρ' ότι υπήρξαν, για να εξηγούμαστε, δεν μπορούν αυτά από μόνα τους να ερμηνεύσουν τις αιτίες μιας αντίθεσης, ενός αποκλεισμού και μιας διάκρισης που διαρκεί τόσο μεγάλο χρονικό διάστημα. Ξαν να μην υπήρξαν όλα αυτά τα χρόνια ούτε ο De Gasperi, ούτε ο Scelba, ούτε ο Tambroni, ούτε ο Gelli, ούτε ο Kissinger, ούτε και οι πρεσβευτές του. Ξαν ο Aldo Moro να πέθανε για ένα περαστικό και τυχαίο γεγονός. Ξαν οι Agnelli (οι πολλοί Agnelli της χώρας μας) να ήταν βολικοί και ευγενικοί απέναντί μας. Ξαν να εξαρτιόταν ο αντικομμουνισμός που υπάρχει από το όνομά μας και από το σύμβολό μας και όχι από το γεγονός ότι ένα κοινωνικό, οικονομικό και πολιτικό μπλοκ δυνάμεων ήθελε και θέλει να κρατήσει μακριά από την διακυβέρνηση της χώρας κάθε προοπτική αλλαγής της οποίας εμείς ήμασταν και είμαστε φορείς. Και όχι μόνο εδώ, όπως είναι γνωστό, αλλά ακόμα και τώρα σε πολλά μέρη της Ευρώπης και του κόσμου το ίδιο γίνεται και για άλλες δυνάμεις της προόδου και της αλλαγής παρ' ότι δεν ονομάζονται κομμουνιστικές. Εγώ δεν γνωρίζω ούτε ένα κομμουνιστή που να μην θέλει να ξεμπλοκάρει την κατάσταση, που να μην θέλει να συμμετέχει στην διακυβέρνηση της χώρας του.

Αλλά είναι αντιπαραγωγικό να κάνουμε να πιστεύουν ότι για να πετύχουμε αυτό το σκοπό θα πρέπει να αλλάξουμε πολιτικό σχηματισμό. Εκτός βέβαια αν θέλουμε να αλλάξουμε τόσο την φύση και τους σκοπούς μας ώστε να κάνουμε περιττές τις αντιστάσεις των συντηρητικών και μετριοπαθών δυνάμεων. Οποσδήποτε απορρίπτοντας τον εαυτό μας τον δικό μας λόγο ύπαρξης ο δρόμος προς την κυβέρνηση μπορεί να ανοιχτεί και αμέσως αλλά μαζί του και εκείνη της δικής μας καταστροφής. Η αλήθεια είναι ότι σε όλα αυτά τα τελευταία χρόνια δεν θελήσαμε και δεν μάθαμε να εμβαθύνουμε σε μια σοβαρή ανάλυση των λαθών και των καθυστερήσεων μας, στα αίτια που τις γεννούν και τους τρόπους για να τις ξεπεράσουμε, κάνοντας πολλές φορές μια αυτοκριτική να μην σκληρή αλλά πάντα επιδερμική και γενικά επιφανειακή.

Γιατί έχουμε χάσει ψήφους; Γιατί χάνουμε ψήφους και συγκατάθεση συνεχώς από το 1979 και μετά;

Η εκλογική μας κρίση αρχίζει σε μια περίοδο στην οποία δεν υπήρχε ακόμα ούτε η πολωνική κρίση ούτε η αφγανική ούτε η θύελλα των χωρών της Ανατολικής Ευρώπης. Αρχίζει κατά την γνώμη μου από τότε που η πολιτική μας είναι υπό αμφισβήτηση όχι για την δική μας «συνυπευθυνότητα» για την κρίση των πολιτικών συστημάτων που διευθύνονταν αλλού από κομμουνιστικά κόμματα αλλά για τις δικές μας άμεσες ευθύνες εδώ σε σχέση με τα προβλήματα της Ιταλίας. Χάσαμε ψήφους σε όλα τα κοινωνικά στρώματα αλλά προπαντός στα λαϊκά για λόγους που ανάγονται όχι στην εικόνα μας προς τα έξω, αλλά προς το περιεχόμενο της πολιτικής μας. Για τις αμφιταλαντεύσεις μας εκείνων των χρόνων ('76-'79) αλλά και του συνδικάτου, προπαντός στον οικονομικό και κοινωνικό χώρο. Για τους δισταγμούς μας των μετέπειτα χρόνων όπως εκείνων που είχαμε

στο δημοψήφισμα για την ΑΤΑ.

Ακόμα σήμερα οι δυσκολίες προέρχονται και από παράγοντες συνδεδεμένους με το πολιτικό προφίλ μας, με τις καταστάσεις των άλλων κομμουνιστικών κομμάτων και με τις τραγικές στιγμές που περνούν, αλλά κύρια προέρχονται από την δική μας περιορισμένη ικανότητα να αντιμετωπίσουμε θετικά και με συνέπεια πολλά προβλήματα της πολιτικής μας πραγματικότητας. Είναι δυσκολίες συνδεδεμένες με την ουσία πολύ περισσότερο και με τον τύπο του κόμματός μας.

Ας πάρουμε ορισμένα παραδείγματα. Εμείς χαιρετίζουμε εδώ το κίνημα των φοιτητών. Ωραία. Αλλά αν δεν έχουμε μεταξύ των φοιτητών την συγκατάθεση που περιμέναμε είναι γιατί οι φοιτητές ξέρουν ότι είχαμε μια στάση τουλάχιστον διαφορούμενη, για το νόμο Ruberti και συνεχίζουμε να την έχουμε. Λέμε εδώ ότι είμαστε στο πλευρό των αγωνιζόμενων εργατών. Αλλά σήμερα σοβαρές δυσκολίες έχουμε στις σχέσεις μας με τους εργαζόμενους. Στις πιο μεγάλες μηχανουργικές επιχειρήσεις υπάρχουν φορές που έγιναν ή γίνονται συνελεύσεις ανήσυχες και στις οποίες αμφισβητείται η γραμμή του συνδικάτου, η πολιτική πλατφόρμα για τις συμβάσεις και μαζί μ' αυτή την γραμμή δεν μπορούμε να αγνοήσουμε, ότι αμφισβητείται και η κομμουνιστική ηγεσία του συνδικάτου και του κόμματος. Είναι κριτικές και αμφισβητήσεις από τους εργαζόμενους σωστές και οι αμφισβητήσεις αυτές ζητούν μια σοβαρή ανάληψη και περισυλλογή για την έλλειψη μιας πραγματικής δημοκρατίας στο συνδικάτο και την αδυναμία των διεκδικητικών του προγραμμάτων δράσης. Είναι αναγκαίο να δουλέψουμε για την δημιουργία μιας νέας συμβουλευτικής δημοκρατίας και για μια διάρθρωση της CGIL βασισμένη στα προγραμματικά ρεύματα, στην απ' ευθείας εκλογή των στελεχών του συνδικάτου. Και είναι

αναγκαίο ταυτόχρονα να δράσουμε για την άνοδο του διεκδικητικού κινήματος, προπαντός στο χώρο των μισθών και της φορολογικής μεταρρύθμισης, για να αντιστρέψουμε την εισοδηματική πολιτική που είχαμε στην δεκαετία του '80 και την φορολόγηση εισοδημάτων από κεφάλαια και εισοδήματα χρηματιστηριακά. Μόνο η άνοδος της εισοδηματικής δυναμικής μπορεί να κάνει πιστευτό τον αγώνα για την γενική μείωση των ωρών εργασίας. Αλλά για όλα αυτά υπάρχουν ελάχιστα στοιχεία στην δράση του κόμματος. Και φοβερή αμηχανία, μάλλον σκέτη αντίθεση προκαλεί η τελευταία ψηφοφορία στην επιτροπή της βουλής για τις μικρές επιχειρήσεις. Το δημοψήφισμα γι' αυτή την δίκαιη υπόθεση δεν πρέπει να εμποδιστεί με νόμους ασαφείς που δεν λύνουν το οξύτατο αυτό πρόβλημα που απασχολεί εκατομμύρια εργαζόμενους και έχει σχέση με τον σεβασμό στοιχειωδών δικαιωμάτων που ακόμα και σήμερα δεν αναγνωρίζονται και που δεν μπορούν να ξεπουληθούν με εξευτελιστικές χρηματικές ελεημοσύνες.

Στους σιδηροδρομικούς εκφράσαμε την συμπαράστασή μας στον αγώνα τους ενάντια στο σχέδιο διαμελισμού είκοσι έως τριάντα χιλιάδων θέσεων εργασίας. Αλλά οι σιδηροδρομικοί δεν ξεχνούν την αβεβαιότητα, τους δισταγμούς και τις ασάφειες που δείξαμε στο σχέδιο του υπουργού Scimberni.

Οι εργαζόμενοι και οι πολίτες δεν μπορούν να εξηγήσουν γιατί τόσο ασθενική και σχεδόν ανύπαρκτη ήταν η αντιπολίτευσή μας. Γιατί δεν ήμασταν σε θέση να αναπτύξουμε το μεγάλο κίνημα στο οποίο συμμετείχαν εκατομμύρια Ιταλών ενάντια στην φορολογική αδικία για να πετύχουμε μεταρρυθμίσεις στους τομείς της φορολογίας και της δημόσιας υγείας. Σήμερα – μένει κανείς κατάπληκτος – γιατί όλη η αγωνιστική ικανότητα μας καταλήγει μόνο στην απόφασή μας να

βγουν οι κομμουνιστές από τα κέντρα υγείας βάσης.

Βλέπω μια εκτίμηση επιφανειακή της πραγματικότητας την οποία ζούμε, τέτοια που μας κάνει να μην αντιλαμβανόμαστε τις πραγματικές καταστάσεις που είναι σε κίνηση. Κινδυνεύουμε να παρανοούμε και να υποτιμάμε τις βαριές αποτυχίες. Βαριά για μας και για την ιταλική δημοκρατία είναι η ήττα με την επικράτηση του Gardini στην Enimont. Χάνεται η συνείδηση των διαρθρωτικών φαινομένων γιατί έλλειψε μια ανάλυση πάνω στο κυρίαρχο μπλοκ. Με αποτέλεσμα να μην καταλαβαίνουμε πώς κινούνται τα πράγματα, ποιος δηλαδή είναι με το μέρος μας και ποιος εναντίον μας, με ποιον πρέπει να είμαστε και ενάντια σε ποιον πρέπει να σταθούμε. Υπάρχει πλέον η θεωρητικοποίηση ότι δεν υπάρχει εχθρός. Αντίθετα εμένα μου φαίνεται ότι την τελευταία δεκαετία διαμορφώθηκε μια εξέλιξη που έχει βαθιά μετατρέψει την σχέση εξουσίας μεταξύ των τάξεων και των πολιτικών ισοροπιών φθάνοντας στο να διαμορφώσει και να εδραιώσει ένα μπλοκ συντηρητικών δυνάμεων, που έχουν θρει πριν και από την πολιτική τους συνοχή την ενότητά τους σε ένα επίπεδο οικονομικό και κοινωνικό και την αποδοχή συγκεκριμένων προτύπων πολιτιστικών και κατά συνέπεια συγκεκριμένες βαθμίδες αξιών. Η οικονομική αναδιάρθρωση έχει μετατρέψει τις κοινωνικές ενώσεις και έχει ενθαρρύνει τον σχηματισμό ενός σύγχρονου πολιτικού συμβιβασμού. Αυτή η εξέλιξη έχει θρει το βασικό της στοιχείο στην ανακάλυψη ξανά της επιχειρήσης σαν δύναμης που δρα σε παγκόσμια κλίμακα ενώνοντας σ' αυτή τις παραγωγικές, κοινωνικές και πολιτικές φυσιογνωμίες.

Στον πνευματικό χώρο έδωσε προώθηση στον εκθειασμό της αγοράς σαν το μοναδικό στοιχείο της παραγωγικής ικανότητας και ξαναπροτάσει τον ατομικό

εγωισμό σαν κατ' εξοχήν στοιχείο.

Η οικονομία πήρε το πάνω χέρι από την πολιτική που κατανοείται σαν ικανότητα σχεδιασμού, βάζοντας έτσι σε κρίση την ίδια την έννοια της δημοκρατίας σαν συμμετοχική διαδικασία και αυτοδιαχείριση. Σαν έλεγχο της εξουσίας. Πρέπει να αλλάξουμε. Σύμφωνοι. Αλλά εμείς είμαστε ικανοί; Το σχέδιο του Οκκέτο είναι ικανό να ξαναδώσει ένα υψηλό νόημα στην πολιτική, στην πολιτική σαν κάτι που έχει να κάνει με την τύχη του ανθρώπου. Εμένα δεν μου προκύπτει κάτι τέτοιο. Αντίθετα μου φαίνεται ότι στον σ. Οκέτο και στην ομάδα των συνεργατών του υπάρχει μια εικόνα που φέρνει το σαράκι αυτού που ονομάζεται περιορισμένη σκέψη. Και για μας οι ιδεολογίες έχουν τελειώσει. Στην πραγματικότητα αυτό που διακηρύσσεται από τον καπιταλισμό είναι το τέλος των άλλων ιδεολογιών, αλλά ο καπιταλισμός μένει και μαζί μ' αυτόν η ιδεολογία του. Εμείς είμαστε πλέον αυτοί που σ' αυτόν τον αγώνα, τον post-moderno που παραιτούμαστε από κάθε χαρακτηρισμό ιδεολογικό. Όλα αλλάζουν στον κόσμο, στην Ευρώπη, στην Ιταλία, κι εμείς πρέπει να αλλάξουμε για να μπορέσουμε να βαδίσουμε με τους καιρούς που ζούμε. Αλλά το καινούριο δεν είναι το εφήμερο, το να είμαστε σύγχρονοι δεν σημαίνει να βαδίζουμε με την μόδα. Ο μεγάλος κίνδυνος είναι επαναλαμβάνω εκείνος του να χάσουμε την αντίληψη των όσων πράγματα γίνονται. Ας πάρουμε την εξωτερική πολιτική. Η ιταλική κυβέρνηση είναι σε φοβερή αργοπορία σε σχέση με τις συνταρακτικές ειδήσεις των τελευταίων μηνών. Μπροστά στην νέα πραγματικότητα που χαρακτηρίζεται από το τέλος του ψυχρού πολέμου, η κυβέρνηση δεν κινείται με συνέπεια προς τον στόχο που προέχει από όλους τους άλλους: Να δράσει δηλαδή για την διάλυση των αντίπαλων συνασπισμών. Δεν μπορεί να περιμένει κανείς

ενέργειες καινοτόμες μόνο από την Ανατολή. Από εκείνες τις χώρες έρχονται πολλές καινοτομίες. Η ΕΣΣΔ αποσύρει τα στρατεύματά της, περιορίζει τους εξοπλισμούς της κάθε μέρα συνιστά και κάνει μονομερείς ενέργειες βασισμένες σε μια νέα, μοντέρνα αντίληψη για τις διεθνείς σχέσεις. Η Ουγγαρία, η Τσεχοσλοβακία και η Πολωνία προτείνουν με μονομερείς ενέργειές τους το ξεπέρασμα της στρατιωτικής συμμαχίας του Συμφώνου της Βαρσοβίας. Και εμείς; Και η Δύση; Και η Ιταλία; Γιατί δεν πρέπει να θάλουμε για συζήτηση την παραμονή των αμερικανικών θέσεων στο έδαφός μας; Γιατί δεν πρέπει να αποφασίσουμε την δραστική μείωση των εξοπλισμών και τις σχετικές τους δαπάνες που προβλέπονται με τον κρατικό προϋπολογισμό; Σήμερα στην εισήγηση του Οκέττο επαναλαμβάνονται πολλά απ' αυτά τα ζητήματα. Αλλά όμως με τεράστια καθυστέρηση σε σχέση με τις ανάγκες του σήμερα. Πόσους δισταγμούς πόσες αμφιβολίες, ακόμη και λάθη αρχών, όπως το ζήτημα των μονομερών ενεργειών που πάντοτε απορρίφθηκαν από το κόμμα μας δεν κάναμε. Ενώ είναι πλέον αποδεδειγμένο ότι μόνο με μονομερείς ενέργειες μπορούμε να θάζουμε σε κίνηση τις βαθιές εξελίξεις που θα μας οδηγήσουν στο ξεπέρασμα των συνασπισμών, για την διεθνή συνεργασία και ακόμα για την προώθηση θετικών και συγκεκριμένων αποτελεσμάτων από τις διεθνείς συνδιασκέψεις. Είναι μεγάλη διάσταση λόγων και πολιτικής δράσης για τα F-16 πάντως είμαστε ακόμα στα λόγια, για το NATO δεν φαίνονται στον ορίζοντα πρωτοβουλίες αγώνων. Για το γερμανικό ζήτημα οι καταστάσεις έχουν διαλύσει όλες τις αμφιβολίες που βρίσκονταν στην εισήγηση του Οκέττο και του Ναπολιτάνο, παρότι αυτή η εισήγηση είναι φτιαγμένη πριν από λίγους μήνες και έχουν σθήσει τις υποθέσεις εκείνες που ήταν περισσότερο

και από προσεκτικές ασύστατες θα μπορούσε να πει κανείς, και που καλλιεργήθηκαν από τον υπεύθυνο για τα εξωτερικά ζητήματα του κόμματός μας. Δεν μου φαίνεται ακόμα και τώρα ότι η καθοδηγητική ομάδα του κόμματος έχει μια καθαρή αντίληψη της σοβαρότητας της διεθνούς κατάστασης. Η καταδίκη για τα γεγονότα των χωρών της Α. Ευρώπης είναι απαραίτητη αλλά δεν φτάνει. Δεν φτάνει το να καταγγέλλουμε, χρειάζεται μια πρωτοβουλία, που να είναι σε σχέση μ' αυτές τις χώρες για να ενθαρρύνει εκεί με την ανάπτυξη μιας πολιτικής διεθνούς συνεργασίας την ανάπτυξη της ανανεωτικής εξέλιξης που ελπίζω ότι δεν θα σημαίνει και την επιστροφή του καπιταλισμού σ' εκείνες τις χώρες. Μια πρωτοβουλία που να είναι σε σχέση μ' εμάς τους ίδιους εδώ στην Δ. Ευρώπη όπου ήδη εμφανίζεται μια σκληρή επίθεση. Ένας παγερός άνεμος συντήρησης φυσάει στον κόσμο από την Ευρώπη μέχρι την Νικαράγουα. Με την υποχώρηση ή τον περιορισμό της αντισταθμιστικής ικανότητας που καλώς ή κακώς αντιπροσωπεύεται από την ΕΣΣΔ και το Σύμφωνο της Βαρσοβίας παρουσιάζεται ο καθορισμός μιας διεθνούς ισορροπίας πολύ δυσάρεστης. Στο χώρο υπάρχει τώρα μια μόνο παγκόσμια υπερδύναμη και για τον λόγο αυτό είναι ακόμα περισσότερο αλαζονική και επικίνδυνη. Ο κίνδυνος είναι επικείμενος, εδώ, στην Κ. Αμερική και σε κάθε ήπειρο. Αφορά εμάς το εργατικό κίνημα, τις δημοκρατικές δυνάμεις. Πρέπει να δράσουμε στην Δ. Ευρωπαϊκή Αριστερά για να μπλοκάρουμε την ηγεμονική προώθηση των δυνάμεων που σήμερα κυριαρχούν στο χώρο της οικονομίας, των κοινωνικών σχέσεων, της κουλτούρας και του τρόπου ζωής. Εναπόκειται σε μας να σηκώσουμε την φωνή μας ενόψει της νέας παγκόσμιας πραγματικότητας και όχι να την χαμηλώσουμε. Δεν πρέπει να υποχωρήσουμε μπροστά στην θύελλα.

Αντίθετα ενώ για το NATO ακόμα ψελλίζουμε, ενώ δεν κατορθώνουμε να απελευθερωθούμε από την παλιά ευρωπαϊκή κεντρική αντίληψή μας, σαν αποφασιστική απάντηση υποδεικνύουμε την προσχώρησή μας στην Σοσιαλιστική Διεθνή, που είναι γνωστή σαν παλιά υπόθεση, ξεπερασμένη, που δεν ανταποκρίνεται στις νέες σημερινές ανάγκες, δηλαδή σ' ένα συντονισμό όλων των προοδευτικών δυνάμεων και της αριστεράς, των σοσιαλιστών, των κομμουνιστών της Ανατολής και της Δύσης, της Ευρώπης και των άλλων ηπείρων.

Υποστηρίζω ακόμα ότι κατά βάθος υπάρχει μια εικόνα επιφανειακή που γλυκαίνει την πραγματικότητα. Υπάρχει έλλειψη οποιασδήποτε ανάλυσης δεν λέω ταξικής αλλά ούτε καν αυστηρά πραγματικής των φαινομένων αυτής της εποχής. Η σοβαρή έρευνα αντικαθίσταται από εκφράσεις και αιτιολογίες τουλάχιστον αμφίβολες, θα μπορούσα να πω μυστικιστικές, κηρύγματα και ελάχιστα παραγωγικές, που οδηγούν σε παραίτηση μπροστά στην καπιταλιστική κυριαρχία που πλέον αναγνωρίζεται ως αιώνια, ελπίζοντας, μόνο, να γίνει δημοκρατικότερη.

Αναφέρθηκα σε καταστάσεις σε συμβάντα, όπως βλέπετε, γιατί είναι πεποίθησή μου ότι είναι στις καταστάσεις και στα γεγονότα που κερδίζονται οι συγκαταθέσεις, που αλλάζουν οι σχέσεις των δυνάμεων και απεγκλωβίζεται η ιταλική πολιτική κατάσταση. Αντίθετα καθυστερούμε με το να διακηρύσσουμε την εναλλαγή σαν καθαρή πρόταση συμπαράταξης πολιτικών δυνάμεων, σαν μια θαυματούργα κυβερνητική λύση, ικανή για να στείλει το Χριστιανοδημοκρατικό Κόμμα στην αντιπολίτευση. Και όλα αυτά χωρίς να βλέπουμε την αλλαγή σαν μια εξέλιξη που έχει τις ρίζες της σε μια μεγαλύτερη ανταγωνιστική ικανότητα που θα είναι σε θέση να συσπειρώνει διαφορετικές δυνάμεις, πλέκοντας έτσι ένα νέο

συνδυατικό ιστό σε επίπεδο κοινωνικό που θα ανοίγει το δρόμο για πιο προωθημένες πολιτικές συμμαχίες. Θεωρείται η αλλαγή σαν όργανο για να ξεπεράσουμε την δική μας ανικανότητα στο να παρουσιαστούμε σαν κυβερνητική δύναμη. Αυτή η εκτίμηση έγινε με την πρόταση του Οκέττο μια βασανιστική καμπάνια πάνω στην ανάγκη της κυβερνητικής εναλλαγής.

Αυτή η λογική έχει κάνει ήδη ζημιά στους συντρόφους γιατί περνάει την αντίληψη ότι σε μικρό χρονικό διάστημα και με τρόπο αβασάνιστο θα πάμε στην κυβέρνηση. Κάτι δηλαδή σαν το σύνδρομο της αντιπολίτευσης που στο παρελθόν μας διακατείχε. Σήμερα φαίνεται να έχει αντικατασταθεί από την σπασμαδική αγωνία για την προσχώρησή μας στους κυβερνητικούς σχηματισμούς.

Δεν θέλουμε να καταλάβουμε ότι ο πραγματικός περιορισμός των χωρών της δημοκρατίας και η ενίσχυση του συντηρητικού μπλοκ, ζητούν μια υπογράμμιση της δικής μας χαρακτηριστικής δύναμης της αλλαγής σε βαθμό τέτοιο που να ξαναδώσει εμπιστοσύνη και ελπίδα σε όσους δεν δέχονται να ταυτιστούν με τις κυρίαρχες δυνάμεις της συντήρησης. Μ' αυτό τον τρόπο από την άλλη πλευρά μπορούν να ηττηθούν επικίνδυνες και άγονες τάσεις σεκταριστικού κλεισίματος.

Δεν είναι μια απλή πράξη που μπορεί να σπάσει το συντηρητικό κύκλωμα αντίθετα πρέπει να μπει σε κίνηση μια δυναμική αντιπίθεση κοινωνική, πολιτική και πολιτιστική. Δεν υπάρχουν πλάγιοι δρόμοι που μπορούν να συντομεύσουν τον χρόνο αυτής της εξέλιξης. Κάθε ψευδαίσθηση στο ζήτημα αυτό θα βρεθεί σε σύντομο χρονικό διάστημα διαψευσμένη από τα γεγονότα και μπορεί να ρίξει όλο το κίνημα σε μια κατάσταση απογοήτευσης και αναδίπλωσης.

Οι θέσεις του Οκέττο διακατέχονται από αβάσιμες φιλοδοξίες. Οι απαντήσεις

πλούσιες σε φιλόφρονες εκδηλώσεις, και όμως ευγενικά αρνητικές, των «πράσινων», των ριζοσπαστών, των καθολικών, που δείχνουν ενδιαφέρον στην εξέλιξη της ανανέωσής μας και που παρόλα αυτά όμως εξακολουθούν να είναι ευαίσθητοι για την αυτονομία τους φέρνουν στο φως την βασική υπόθεση των σχέσεων μεταξύ ΙΚΚ και ΙΣΚ.

Η διαθεσιμότητα του Οκέττο όσον αφορά το ζήτημα αυτό ξαναοίγει μια αντίθεση στο ίδιο το κόμμα μας που φαινόταν ότι είχε κατευναστεί αν δεν είχε κιάλας λυθεί από το XVIII συνέδριο. Κλείνοντας πρέπει να πω μετά από την εισήγηση ότι ο Οκέττο προχώρησε πολύ. Φοβάμαι ότι το συνέδριο – προσδιορισμένο πλέον στους προσανατολισμούς του – δεν θα κατορθώσει να τον επαναφέρει σε σωστά βήματα. Εάν όμως το συνέδριο, παρόλα αυτά, καταφέρει να θέσει υπό όρους το σχέδιό του, όλα αύριο θα είναι δυνατά. Αύριο μαζί μπορούμε να ξαναπροχωρήσουμε το έργο για μια ανανέωση βαθιά, για να ξαναδούμε μαζί την τακτική, την στρατηγική, την πολιτική τοποθέτηση και την εσωτερική ζωή του κόμματός μας.

Εάν δεν κάνουμε αυτά τότε θα έχουμε κόψει τις γέφυρες και το καράβι θα πλέει στο άγνωστο στις ανοιχτές θάλασσες χωρίς πυξίδα, αιχμάλωτο στα τεράστια κύματα.

Είναι σίγουρο ότι εμείς δεν θα καθίσουμε να κοιτάζουμε τις εξελίξεις. Αυτό είναι το δικό μας κοινό κόμμα. Θα δράσουμε σ' αυτό και μ' αυτό για να περιορίσουμε τις αρνητικές συνέπειες, για να επιδράσουμε στις θετικές. Η ιδρυτική φάση θα μας θρει να αγωνιζόμαστε σε μια αναγεννημένη πολιτική μάχη.

Εμείς είμαστε μια μειοψηφία. Αλλά ας μου επιτραπεί να πω ότι είμαστε μια συνιστώσα απαραίτητη. Υπήρξαμε αναγκαία συνιστώσα αυτά τα χρόνια παρότι

βρεθήκαμε σε συνθήκες – όπως όλοι ξέρουν – πολύ δύσκολες, συμβάλλοντας στο να σταματήσει ή τουλάχιστον να περιοριστεί εκείνη η αθόρυβη διάσπαση που παρουσιάζεται ακόμα και σήμερα και που είναι ο πιο μεγάλος και υπαρκτός κίνδυνος για το κόμμα. Είμαστε αναγκαία συνιστώσα σήμερα γιατί αντιπροσωπεύουμε μια εγγύηση συνέπειας και καθαρότητας. Γιατί αντιπροσωπεύουμε ένα σημείο αναφοράς ζωντανό για όσους συνεχίζουν να πιστεύουν και να αγωνίζονται για μια καλύτερη κοινωνία, για ένα νέο κόσμο, για όσους δεν θέλουν να ταυτιστούν με την καπιταλιστική κυριαρχία στην κοινωνία. Για όσους είναι και θέλουν να μείνουν κομμουνιστές στο όνομα αλλά και στην δράση. Με τους συντρόφους της δεύτερης εισήγησης προωθήσαμε σ' αυτό το συνέδριο μια μάχη πολιτικής και ιδεών, ενωτική, παρά τις διαφοροποιήσεις στις εισηγήσεις μας.

Τώρα μ' αυτούς και με όλους τους συντρόφους που μας γνώρισαν και μας αναγνώρισαν σαν συντρόφους τους σ' ένα κοινό αγώνα, σε κάθε μέρος της Ιταλίας θέλουμε να πάμε μπροστά. Στο παρελθόν μας είχαν χωρίσει εκτιμήσεις και απόψεις διαφορετικές πάνω στις οποίες ο καθένας μας έχει ξανασκεφτεί μπροστά στις νέες καταστάσεις και ειδικότερα μετά τον διάλογο που έγινε μεταξύ μας. Έχουμε ξεπεράσει σήμερα όλοι μας πολλές δυσκολίες κατανόησης. Για μας τους κομμουνιστές και προπαντός τους νέους υπάρχει ένα μέλλον που μπορεί να είναι αισιόδοξο παρά τους κινδύνους και τις δυσκολίες.

Μαζί μπορούμε να αντιμετωπίσουμε τους κινδύνους και τις αντιξοότητες υπερασπίζοντας και ανανεώνοντας την κομμουνιστική ταυτότητα αυτού του μεγάλου και ένδοξου κόμματός μας.